

ЗАЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ УЧНЯМ З ПОРУШЕННЯМИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Dokuchyna T. A. Involving parents to creating situation of success of mentally retarded pupils / T. A. Dokuchyna // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Edition VI. Issue 2.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 52–61

Т.О. Докучина. Залучення батьків до створення ситуації успіху учням з порушеннями пізнавальної діяльності. Стаття присвячена проблемі залучення батьків до створення ситуації успіху учням з порушеннями пізнавальної діяльності з метою формування позитивного ставлення до успіху. Здійснено теоретичний аналіз вивчення ролі сім'ї у формуванні ставлення до успіху та створення ситуації успіху розумово відсталим дітям. Визначено, що особливості ставлення батьків до своєї дитини, положення, яке вона займає у сім'ї значною мірою впливають на формування особистості розумово відсталої дитини, зокрема на ставлення до себе та успіху, а отже бажання досягати успіху, проявляти активність у навчально-виховній діяльності, докладати відповідні для цього зусилля. Встановлено, що більшість батьків розумово відсталих дітей негативно впливають на розвиток дитини, переоцінюючи та недооцінюючи її можливості, цим самим створюють негативне підґрунтя для формування позитивного та дієвого ставлення до успіху. Обґрунтовано необхідність проведення спеціальної роботи з батьками з метою залучення до навчально-виховного процесу та розвитку особистості дітей. Визначено, що одним із ефективних методів роботи є залучення батьків до створення ситуації успіху розумово відсталим дітям, що сприяє налагодженню співпраці школи та сім'ї, а головним чином є однією з умов ефективності створення ситуації успіху. Автором виділено принципи організації роботи з батьками з метою залучення до створення ситуації успіху учням. Представлено методику залучення батьків до створення ситуації успіху розумово відсталим дітям молодшого шкільного віку. Описано етапи, форми, методи, прийоми залучення батьків до створення ситуації успіху.

Ключові слова: ситуація успіху, розумово відсталі учні молодших класів, батьки, ставлення до успіху, навчально-виховна діяльність.

Т. А. Докучина. Привлечение родителей к созданию ситуации успеха учащимся с нарушениями познавательной деятельности. В статье рассматривается проблема привлечения родителей к созданию ситуации успеха умственно отсталым детям младшего школьного возраста с целью стимулирования учащихся к активности, формирования положительного отношения к успеху. Осуществлен теоретический анализ изучения влияния условий воспитания на формирование личности ребенка, в частности отношения к успеху, учебной деятельности, мотивации достижения. Определено, что положение ребенка в семье, отношение родителей к нему, в значительной степени влияют на формирование его отношения к себе, к собственным достижениям, успехам, желания достигать успеха, проявлять активность в учебно-воспитательной деятельности, прилагать соответствующие для этого усилия. Установлено, что большинство родителей умственно отсталых детей негативно влияют на развитие ребенка, переоценивая и недооценивая их потенциальные возможности. Определена необходимость проведения работы с родителями с целью формирования адекватного отношения к своему ребенку, привлечения к процессу коррекции и развития их личности в целом. Обосновано, что создание ситуации успеха является одним из методов стимулирования ребенка к активности, коррекции нарушения развития интеллектуальной и личностной сфер. Автором определено, что одним из условий создания ситуации успеха умственно отсталым учащимся является привлечение родителей к этой работе с целью комплексного влияния на детей. Представлена методика проведения специальной работы с родителями с целью привлечения их к созданию ситуации успеха умственно отсталым ученикам младших классов. Определены этапы реализации методики, формы, методы, приемы привлечения родителей к созданию ситуации успеха умственно отсталым учащимся.

Ключевые слова: ситуация успеха, умственно отсталые учащиеся младших классов, родители, отношение к успеху, учебно-воспитательная деятельность.

Співпраця батьків з педагогами є важливою умовою ефективної навчально-виховної роботи з розумово відсталими учнями. Саме взаємодія школи і сім'ї забезпечує формування цілісної та успішної особистості дитини, оскільки завдання спеціальної школи є не лише озброєння учнів доступними для них знаннями, вміннями та навичками, але й забезпечення їхнього особистісного розвитку. Важливим є формування в учнів прагнення розвиватись, удосконалюватись, досягати

успіху у самостійному житті. Успішна реалізація цього завдання можлива лише за умови тісної співпраці школи і сім'ї, адже підтримка батьків є дієвим стимулом для дітей.

В. Сухомлинський стверджував, що лише разом з батьками вчителі можуть зробити дітей щасливими [7]. Лише спільними зусиллями можна подарувати дітям відчуття радості, впевненості та успіху, що є незаперечно важливим у формуванні особистості дитини. Особливого значення це набуває у роботі з розумово відсталими дітьми, оскільки своєрідність їхнього розвитку обумовлює необхідність всебічного впливу.

Проблеми сімейного виховання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку вивчали І. Левченко, Є. Мастюкова, С. Миронова, В. Нікішина, В. Селєв'єрстов, Н. Смірнова, В. Ткачева та ін. Незважаючи на значний доробок вчених недостатньо вивченими є питання стимулювання розумово відсталих дітей до досягнення успіху у сім'ї, особливості організації роботи спеціальної школи у вирішенні цього питання тощо. Окремі аспекти проблеми стимулювання до активності та досягнення успіху у корекційній педагогіці вивчали А. Белкін, В. Бондар, О. Гаврилов, А. Граборов, М. Кот, С. Миронова, Н. Морозова, А. Смірнова, В. Синьов та ін. Аналіз літературних джерел засвідчив відсутність цілісного вивчення проблеми стимулювання розумово відсталих дітей до досягнення успіху та створення необхідних умов для його досягнення. Тому метою цієї статті є визначення ролі батьків та представлення форм і методів їх залучення до створення ситуації успіху розумово відсталим дітям.

Л. Виготський зазначав, що положення дитини з порушеннями психофізичного розвитку в сім'ї значною мірою визначає особливості її особистості [2, с.62-63]. Тому ставлення батьків до своєї дитини має великий вплив на розвиток розумово відсталої дитини та формування її особистості, зокрема ставлення до себе та своїх успіхів. Положення, яке займає дитина в сім'ї визначає рівень сформованості бажання бути успішним, особливості діяльності та поведінки, спрямованих на досягнення успіху у житті.

В. Нікішина у своїх дослідженнях простежила пряму залежність впливу сім'ї на розвиток дитини. Вченою виявлено, що негативна динаміка розвитку розумово відсталих дітей більшою мірою спостерігається у неблагополучних сім'ях, де є наявними несприятливі тенденції способу життя та міжособистісних стосунків [7]. Тому сім'я є одним із визначальних факторів безпосереднього впливу на розвиток дитини, як мікросоціуму, що створює умови для становлення її особистості. Відповідно особливості сімейного виховання визначають особливості формування тих якостей особистості, що необхідні для досягнення успіху та ставлення до успіху в цілому.

Є. Мастюкова зазначає, що лише 40% батьків позитивно впливають на розвиток розумово відсталої дитини, при чому вони не завжди враховують специфіку виховання цих дітей [5, с.175]. Для розвитку успішної особистості дитини необхідно передусім сформувати у неї адекватну самооцінку та самоставлення, що значною мірою визначається ставленням до неї оточуючих та близьких. Проте за твердженням вченої лише 5% батьків адекватно оцінюють можливості своїх дітей, а отже сприяють формуванню у них адекватної самооцінки. Близько 70% батьків переоцінюють можливості розумово відсталих дітей, а 25% – схильні їх недооцінювати [5, с.175].

Такі показники свідчать про негативне підґрунтя для формування адекватної позитивної самооцінки більшості розумово відсталих дітей, а відповідно й мотивації досягнення успіху. Оскільки діти з завищеною самооцінкою переоцінюють свої можливості та неадекватно реагують на невдачі, списуючи їх на зовнішні обставини. Наявність частих невдач, особливо у шкільному житті, призводить до появи комплексу неповноцінності, сприяє формуванню невпевненості у собі, зневірі у власних силах. Такі діти досить болісно переживають найменші невдачі, та як результат, у них формується негативна мотивація досягнення успіху, а отже відмова від діяльності, зниження бажання вчитись, працювати у колективі. Подібний варіант розвитку подій спостерігається і у дітей з наявною гіпоопікою. Різниця полягає у тому, що на момент приходу до школи вони уже зневірені у своїх можливостях. У цьому випадку спостерігається переважання мотивів уникнення невдачі, низька самооцінка, а отже пасивне ставлення до успіху у навчальній діяльності. Обидві крайності не сприяють подоланню, властивій розумово відсталим дітям, психічної пасивності.

Усе це свідчить про необхідність проведення відповідної роботи з батьками з метою формування у них адекватно позитивного ставлення до своєї дитини, а головним чином з метою залучення до процесу розвитку її особистості. В. Ткачева наголошує на необхідності включення батьків у корекційно-виховний процес з метою підвищення його ефективності [4, с.12]. Відповідно завдання спеціальної школи максимально взаємодіяти з батьками, залучати їх до шкільного життя, тим самим навчати правильному вихованню дітей з розумовою відсталістю та формувати позитивне ставлення до них. При чому важливо не просто залучити батьків до співпраці, а формувати у них бажання діяти. З цією метою слід показати можливість розвитку дитини, переконати, що дитина може досягати успіхів, розкрити та виділити ці успіхи. Важливим є переконання батьків у тому, що досягнення дитини значною мірою залежать від їхньої правильної допомоги та виховання.

Власне залучення батьків до взаємодії є однією з умов створення ситуації успіху розумово відсталим учням з метою формування у них позитивного та дієвого ставлення до успіху. Оскільки, як зазначає

А. Белкін ситуація успіху – це результат продуманої та підготовленої стратегії і тактики вчителя та сім'ї [1, с. 31]. Вчитель може створити необхідні умови, які б дали можливість кожному учневі відчувати радість успіху, організувавши педагогічний процес відповідним чином. Проте не менш важливим у формуванні позитивного та дієвого ставлення до успіху учнів у навчанні відіграють батьки. Так, О. Граборов наголошує, що сім'я повинна завжди з повагою ставитись до навчання дитини, підтримувати та розвивати її бажання вчитися [3, с. 190]. Саме спільна діяльність вчителя та батьків забезпечить досягнення успіху учнями у процесі навчання та виховання.

Відповідно ефективність створення ситуації успіху розумово відсталим учням залежить від тісної співпраці сім'ї з навчальним закладом. У випадку, коли батьки цікавляться успіхами дитини та підтримують її, вона буде докладати більше зусиль для їх досягнення, а отже стане активним учасником навчального процесу. З цього приводу А. Белкін зазначав, що сили школи збільшуються тоді, коли є співпраця з сім'єю, і навпаки значно зменшуються, коли співпраці немає [1, с. 103]. Діти, які відчувають підтримку батьків є більш активними та вмотивованими на діяльність. Крім того, коли учні знають, що батьки цікавляться їхніми досягненнями, вони докладають більше зусиль з метою отримання похвали.

Очевидно, що за підтримки сім'ї створення ситуації успіху у навчально-виховній діяльності відбуватиметься цілісно та матиме кращі результати. Тому важливою педагогічною умовою створення ситуації успіху у роботі з розумово відсталими учнями є залучення до цього батьків.

С.Миронова зазначає, що співпраця з батьками розумово відсталих дітей обов'язково має бути диференційованою та основною мірою залежить від готовності батьків до цього. Тому для ефективної роботи з сім'ями дітей передусім необхідно визначити: умови виховання; культурний рівень батьків; характер сімейних стосунків; готовність батьків до повноцінного співробітництва; наявність та доцільність ініціативи у співробітництві; адекватність оцінки можливостей дитини; ефективність використання рекомендацій, що надаються педагогами [6, с.113-114]. Ці показники дають змогу скласти цілісну картину про особливості сімейного виховання, готовність батьків до співпраці. Тому передумовою залучення батьків до створення ситуації успіху має бути вивчення сім'ї з метою визначення доцільних форм, методів та прийомів роботи.

Ефективність організації роботи з батьками передбачає дотримання певних вимог, зокрема нами виділені такі:

– становлення довірливих стосунків, в основі яких є виявлення поваги до батьків з боку педагогів;

- акцентуація уваги на позитивних можливостях дитини, її успіхах та визначення провідної ролі у цьому батьків;
- доступність запропонованих форм та методів роботи з дитиною;
- наявність позитивного оцінювання педагогом результатів роботи батьків з дитиною, виділення найменших успіхів, позитивних моментів з окресленням наступних кроків;
- мінімізація критики та її доцільність і конструктивність за необхідності;
- побудова стосунків на основі принципу співробітництва, тобто важливо щоб батьки відчували підтримку педагога та бажання співпрацювати;
- надання консультативної та психологічної допомоги батькам у вирішенні питань виховання та навчання дитини з залученням різних спеціалістів (психолога, соціального педагога);
- індивідуальний підхід у виборі форм, методів, прийомів роботи з батьками та ін.

Власні спостереження показують, що у спеціальній школі процес залучення батьків до співпраці та участі у навчальній діяльності ускладнюється тим, що багато сімей є неблагополучними, не проявляють інтересу до навчання своїх дітей та їхніх досягнень. Більшість батьків дуже рідко відвідує спеціальну школу-інтернат. Лише деякі з них цікавляться навчанням учнів. Усе ж незважаючи на те, що діти досить рідко спілкуються з батьками, саме вони мають великий, а подекуди й найбільший вплив на них. Це підтверджує необхідність проведення роботи з батьками.

З цією метою нами було розроблено методика залучення батьків до створення ситуації успіху розумово відсталим учням молодших класів з метою формування у них позитивного ставлення до успіху.

Першим етапом є стимулювання батьків до взаємодії. Реалізація цього завдання відбувається шляхом визначення важливої ролі батьків у розвитку дитини; розкриття можливості досягнення успіху розумово відсталими дітьми; навчання батьків переживати успіх.

Однією з форм роботи, яка безпосередньо служить первинним плацдармом, що створює можливість надання батькам інформації про дітей, особливості їхнього розвитку, необхідність активної взаємодії зі школою та налагодження стосунків з дітьми є батьківські збори. Тематика цих зборів спрямована на формування у батьків відповідального ставлення за успішність учнів у навчально-виховній діяльності. Організація передбачає залучення, окрім класного керівника та вихователя, директора, завуча, психолога, соціального педагога з метою роз'яснення ролі батьків у вихованні дітей та проведенні корекційно-розвиткової роботи.

Також батьківські збори створюють можливість пред'явлення батькам досягнень своїх дітей. Акцентуація уваги педагога на успіхах дітей на батьківських зборах та виділення вагомій ролі у цьому батьків буде значним стимулом для продовження активної діяльності одних та «зараження» цим самим інших. Адже у цьому випадку батьки також переживатимуть успіх.

Ефективною формою роботи є проведення індивідуальних бесід з батьками, які передбачають встановлення довірливих стосунків, розкриття індивідуальних можливостей та досягнень дитини, ознайомлення з особливостями її ставлення до успіху, наголошення на визначальній ролі сім'ї у розвитку дитини та досягненні нею успіхів у житті.

Наведемо орієнтовну тематику вищезазначених форм роботи з батьками розумово відсталих дітей молодших класів: «Школа + сім'я = успішне «Я», «Роль сім'ї у корекційній роботі з учнями», «Повір в успіх дитини і вона повірить у себе», «Реально оцінюємо можливості та досягнення учнів», «Інтереси молодшого школяра», «Свій успіх дитина бачить у ваших очах», «Які успіхи бувають у дітей», та ін. Вищезазначені форми роботи є актуальними і на наступному етапі.

Запрошення батьків на уроки та виховні заходи створює можливість показати їм успіхи учнів, їхні можливості, позитивні сторони, розкрити таланти. При цьому батьки можуть бути не лише глядачами, а й учасниками, що сприятиме налагодженню дитячо-батьківських стосунків.

Для того, щоб найменше досягнення дитини було помітним передусім для неї самої, а також для її батьків ефективним є створення у класі «Куточка успіху». Призначення його полягає у приверненні увагу учнів та їхніх батьків до успіхів дитини й стимулювання до подальших досягнень. У цьому куточку мають розміщуватись відзнаки учнів, отриманні у конкурсах, змаганнях; проводиться виставка дитячої творчості, тобто виробів з природного матеріалу, пластиліну, аплікації, малюнки, поробки, які учні робили на уроках, у вільний час, на гуртках, а також вдома з батьками. Обов'язковою умовою є наявність робіт кожного учня.

Також у куточку необхідно створити папки досягнень учнів, на основі портфоліо. До наповнення папок необхідно обов'язково залучати не лише учнів, але й батьків. Таким чином вони мають можливість побачити, які позитивні зміни відбуваються у розвитку дітей, а також разом з ними поповнювати вміст папок, констатуючи їхні досягнення. Також у куточку вчитель відзначає спільні досягнення дітей та батьків, вивішує нагороди батькам за співпрацю, надання допомоги, участь у різних заходах тощо. Тобто вчитель створює також ситуацію успіху для батьків.

Паралельно батькам має надаватись психокорекційна допомога з метою корекції їхнього внутрішнього психологічного стану. Завдання

роботи психолога з батьками є формування установки на цінності дитини незалежно від її психофізичних недоліків; зміна стану невдачі, обумовленого порушеннями розвитку дитини, на стан успіху, тобто розуміння потенційних можливостей дитини, радість від її успіхів та переживання власних. З цією метою слід проводити індивідуальні та групові психокорекційні заняття, які продовжуються і на наступних етапах роботи з метою виділення досягнутих успіхів батьками та дітьми, стимулювання їх до подальших досягнень та ін.

Другим етапом є визначення методів та прийомів створення ситуації успіху розумово відсталим учням та їх реалізація батьками. Завдання педагогів на цьому етапі є окреслення для батьків ефективних методів та прийомів впливу на дітей з метою створення ситуації успіху та стимулювання їх до активності. Завдання батьків безпосередня їх реалізація.

Ефективним є проведення індивідуальних консультацій. Їх метою є донесення до батьків необхідності проявляти інтерес до навчання, заохочувати дітей, а також визначення методів, прийомів стимулювання учнів до досягнення успіху та створення для цього необхідних умов. Доцільним є проведення індивідуальних бесід з батьками з метою аналізу ефективності проведеної ними роботи, заохочення батьків та виділення подальших напрямків роботи.

Вчитель також має надавати батькам літературу для читання з метою підвищення педагогічної грамотності у вихованні розумово відсталих дітей. Умовою ефективності цього є подальше її обговорення та визначення основних моментів, на яких батькам слід акцентувати увагу.

Досить ефективною формою роботи є створення батьківського куточка “Успіх моєї дитини в моїх руках”, де батькам має надаватись інформація про те, як вони повинні впливати на дітей з метою формування позитивного ставлення до успіху, прийоми створення позитивної атмосфери у сім’ї, заохочення учнів до навчання, досягнення успіху та ін.

Наведемо орієнтовну тематику вищезазначених форм роботи з батьками розумово відсталих дітей молодших класів: “Як емоційно зблизитись з дитиною”, “Основні завдання сімейного виховання”, “Як створити позитивну атмосферу для розвитку дитини”, “Як допомогти дитині досягти успіху”, “Переживаємо невдачі разом з дітьми” та ін.

Третій етап передбачає стимулювання батьків до власних пошуків способів впливу на дітей з метою створення ситуації успіху та формування у них бажання й вміння його досягати. Завдання педагогів стимулювати батьків до творчого пошуку методів та способів впливу на учнів. Для цього ефективним є запрошення їх на виховні години, уроки для повідомлення різної інформації, проведення цікавих заходів, залучення до організації позакласної роботи та профорієнтаційної.

Важливим є аналіз запропонованих батьками методів та прийомів з метою визначення їх доцільності.

Отже, однією з умов створення ситуації успіху розумово відсталим учням у навчально-виховній діяльності є залучення батьків до цієї роботи. Оскільки, вони мають досить вагомий вплив на своїх дітей. Саме спільна діяльність школи і сім'ї забезпечуватиме ефективність створення ситуації успіху у навчально-виховному процесі та сприятиме гармонійному, цілісному переживанню почуття успіху учнями. Успіх пережитий у школі та підтриманий батьками матиме більший стимулюючий вплив на учнів, а отже більшою мірою стимулюватиме їх до підвищення активності у навчанні. Ефективність організації роботи з батьками буде безпосередньо проявлятися у зміні позиції дитини до власних успіхів, до себе, у ставленні до своїх досягнень та успішності у навчально-виховній діяльності. Позитивний результат спільної діяльності школи та батьків основною мірою проявлятиметься у подальшому самостійному житті розумово відсталі дитини, де вона займе місце не спостерігача, а активного учасника.

Список використаних джерел

1. Белкин А. С. Ситуация успеха. Как ее создать : кн. для учителя / А. С. Белкин. – М. : Просвещение, 1991. – 176 с. **2. Выготский Л. С.** Собрание сочинений : в 6 т. / Л. С. Выготский ; под ред. Т. А. Власова. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 5 : Основы дефектологии. – 368 с. **3. Граборов А. Н.** Олигофренопедагогика. Воспитание и обучение умственно отсталых детей / А. Н. Граборов, Н. Ф. Кузьмина, Ф. М. Новик. – М. : Гос. уч. пед. изд. Наркомпроса РСФСР, 1941. – 231 с. **4. Левченко И. Ю.** Психологическая помощь семье, воспитывающей ребенка с отклонениями в развитии : метод. пособ. / И. Ю. Левченко, В. В. Ткачева. – М. : Просвещение, 2008. – 239 с. **5. Мастюкова Е. В.** Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии : учеб. пособ. / Е. В. Мастюкова, А. Г. Московкина ; под. ред. В. И. Селеверстова. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 408 с. **6. Миронова С. П.** Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – 260 с. **7. Никишина В. Б.** Социально-психологическая детерминация нарушения психического развития детей : автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра психол. наук : спец. 19.00.05 [Электронный ресурс] / Никишина В. Б. – Ярославль, 2004. – Режим доступа : www.dissertcat.com. – Название с экрана. **8. Сухомлинский В. А.** Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – изд. 4-е. – К. : Радянська школа, 1973. – 286 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Belkin A. S. Situacija uspeha. Kak ee sozdat' : kn. dlja uchitelja / A. S. Belkin. – M. : Prosveshhenie, 1991. – 176 s. **2. Vygotskij L. S.** Sobranie sochinenij : v 6 t. / L. S. Vygotskij ; pod red. T. A. Vlasova. – M. :

Pedagogika, 1983. – Т. 5 : Osnovy defektologii. – 368 s. **3. Graborov A. N.** Oligofrenopedagogika. Vospitanie i obuchenie umstvenno otstalyh detej / A. N. Graborov, N. F. Kuz'mina, F. M. Novik. – M. : Gos. uch. ped. izd. Norkompressa RSFSR, 1941. – 231 s. **4. Levchenko I. Ju.** Psihologicheskaja pomoshh' sem'e, vospityvajushhej rebenka s otklonenijami v razvitii : metod. posob. / I. Ju. Levchenko, V. V. Tkacheva. – M. : Prosveshhenie, 2008. – 239 s. **5. Mastjukova E. V.** Semejnoe vospitanie detej s otklonenijami v razvitii : ucheb. posob. / E. V. Mastjukova, A. G. Moskovkina ; pod. red. V. I. Seleverstova. – M. : VLADOS, 2003. – 408 s. **6. Mironova S. P.** Metodika korekcijskoj roboty pri porushenijah piznaval'noj dijalnosti : pidruchnik / S. P. Mironova. – Kam'janec'-Podil's'kij : Kam'janec'-Podil's'kij nacional'nij universitet imeni Ivana Ogienka, 2014. – 260 s. **7. Nikishina V. B.** Social'no-psihologicheskaja determinacija narushenija psihicheskogo razvitija detej : avtoref. dis. na soiskanie uchenoj stepeni d-ra psihol. nauk : spec. 19.00.05 [Jelektronnyj resurs] / Nikishina V. B. – Jaroslavl', 2004. – Rezhim dostupa : www.dissercat.com. – Nazvanie s jekrana. **8. Suhomlinskij V. A.** Serdce otdaju detjam / V. A. Suhomlinskij. – izd. 4-e. – K. : Radjans'ka shkola, 1973. – 286 s.

T. A. Dokuchyna. Involving parents to creating situation of success of mentally retarded pupils. The article deals with the problem of involving parents to creating situation of success of mentally retarded children of primary school age in order to encourage children to be active, forming a positive attitude to the success. The article contains an analysis of general and special psychological and pedagogical literature of research problem. The analysis of the literature showed that position of the child in the family affects the development of his personality, attitude to themselves, their achievements. This demonstrates the necessity for cooperation special school with parents for effective correction and development of personality of mentally retarded pupils. One of the ways establishments of cooperation with parents is their involvement of creating situation of success in educational activities for children, as this will promote of its effectiveness and therefore better correctional influence. In accordance involving parents to creation the situation of the success of mentally retarded children is condition of its performance. The article presents the methods of conducting special work with parents to involve their to creation situation of success of mentally retarded pupils of junior classes. The forms and methods of involving parents to creation situation of success and forming a positive attitude to success of mentally retarded pupils were present.

Key words: situation of success, mentally retarded pupils of junior classes, parents, attitude to the success, educational activity.

Received 15.04.2015

Reviewed 25.05.2015

Accepted 18.06.2015